

„Między młotem a kowadłem, czyli o rozterkach tłumacza w zetknięciu z polskimi i niemieckimi nazwami geograficznymi“

dr Iwona Jacewicz

Uniwersytet Warszawski
Instytut Kulturologii i Lingwistyki
Antropocentrycznej

i.jacewicz@uw.edu.pl

Plan

1. **Wstęp**
2. **Przyszli tłumacze z pokolenia apki, czyli kilka słów o wykorzystanych źródłach**
3. **Nazwy polskich miast w języku niemieckim**
4. **Nazwy polskich województw w języku niemieckim**
5. **Nazwy jednostek podziału administracyjnego**
 - polskich w języku niemieckim
 - niemieckich w języku polskim
6. **Wnioski**

1. Wstęp

dr Iwona Jacewicz

Uniwersytet Warszawski (Universität Warschau)

**Instytut Kulturologii i Lingwistyki
Antropocentrycznej**

(Institut für Anthropozentrische Kulturologie und
Linguistik)

(www.ikla.uw.edu.pl)

Agenda

1. Wstęp
2. **Przyszli tłumacze z pokolenia apki, czyli kilka słów o wykorzystanych źródłach**
3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim
4. Nazwy polskich województw w języku niemieckim
5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego
 - polskich w języku niemieckim
 - niemieckich w języku polskim
6. Wnioski

2. Przyszli tłumacze z pokolenia apki, czyli kilka słów o wykorzystanych źródłach

Gardner, Howard, 2013. „The App Generation” („Pokolenie apki”).

2. Przyszli tłumacze z pokolenia apki, czyli kilka słów o wykorzystanych źródłach

A. Słowniki i banki danych terminologicznych

1. **PWN** - „Wielki słownik niemiecko-polski i polsko-niemiecki”, 2010, Warszawa: PWN (pendrive)
2. **PONS** - <http://de.pons.com/%C3%BCbersetzung/polnisch-deutsch>
3. **LEO** - http://dict.leo.org/plde/index_de.html
4. **IATE** - <http://iate.europa.eu/SearchByQueryLoad.do?method=load>
5. **Banaszak** – Banaszak, B./Jabłoński, M./de Vries, T./Krzymuski, M./Kubicki, P., 2008. Słownik prawa i gospodarki, tom I: polsko-niemiecki, Warszawa: C.H.Beck.
6. **Banaszak** – Banaszak, B./von Brünneck, A./de Vries, T./Krzymuski, M., 2005. Rechts- und Wirtschaftswörterbuch. Band II: deutsch-polnisch, Warszawa: C.H.Beck.
7. **Kilian** - Kilian, A., 2000, Słownik języka prawniczego i ekonomicznego, tom I: polsko-niemiecki, Warszawa: C.H. Beck.
8. **Kilian** - Kilian, A., 1996, Wörterbuch der Rechts- und Wirtschaftssprache, Band II: deutsch-polnisch, Warszawa: C.H. Beck.

B. Strony www (ministerialne)

1. **KSNG** - http://ksng.gugik.gov.pl/pliki/podzial_administracyjny_polski_2013.pdf
2. **Auswärtiges Amt/Reise und Sicherheit (Dt.Vertretungen in Polen)** <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Laenderinformationen/01-Laender/DeutscheAVen/Polen/Polen.html>
3. **MSZ: Offizielles Förderpotral der Republik Polen** - <http://www.auswaertiges-amt.de/DE/Laenderinformationen/01-Laender/DeutscheAVen/Polen/Polen.html>

C. Podręczniki

1. **Liebscher/Zoll** – Liebscher, M./Zoll, F., 2005. Einführung in das polnische Recht. München: C.H. Beck.

D. Inne

1. **Konwent Marszałków RP** - Stanowisko Konwentu Marszałków RP w sprawie terminologii organów samorządowych i nazw województw w języku niemieckim 4 marca 2000 r.
2. **TEPIS** - Przyczynek krytyczny do stanowiska Konwentu Marszałków RP w sprawie terminologii organów samorządowych i nazw województw w języku niemieckim (2000 r.)

Agenda

1. Wstęp
2. Przyszli tłumacze z pokolenia apki, czyli kilka słów o wykorzystanych źródłach
3. **Nazwy polskich miast w języku niemieckim**
4. Nazwy polskich województw w języku niemieckim
5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego
 - polskich w języku niemieckim
 - niemieckich w języku polskim
6. Wnioski

3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim

nazwa polska	nazwa polska w języku niemieckim	
	strona www miasta w j. niem.	strona www.poland.gov.pl
Bydgoszcz	Bydgoszcz	Bydgoszcz
Bytom	Bytom/Beuthen	Bytom
Częstochowa	Czestochowa/ Tschenstochau	Częstochowa (Tschenstochau)
Dąbrowa Górnicza	Dąbrowa Górnicza	-----
Frombork	Frombork/ Frauenburg	-----
Gdańsk	Danzig (pol. Gdańsk)	Gdańsk (Danzig)
Gdynia	Gdynia	Gdynia
Gliwice	Gliwice	-----

3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim

nazwa polska	nazwa polska w języku niemieckim	
	strona www miasta w j. niem.	strona www.poland.gov.pl
Grudziądz	Graudenz (Grudziądz)	-----
Jawor	Jawor	Jawor (Jauer)
Jaworzno	Jaworzno	Jaworzno
Jelenia Góra	Jelenia Góra	-----
Katowice	Katowice	Katowice (Kattowitz)
Konin	Konin	-----
Koszalin	Koszalin	-----
Kraków	Krakau (Kraków)	Kraków (Krakau)
Krosno	Krosno	-----

3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim

nazwa polska	nazwa polska w języku niemieckim	
	strona www miasta w j. niem.	strona www.poland.gov.pl
Legnica	Legnica	Legnica (Liegnitz)
Leszno	Leszno	-----
Łomża	Lomza	-----
Malbork	Malbork	Malbork (Marienburg)
Nowy Sącz	Neu Sandez	-----
Opole	Opole	Opole (Oppeln)
Piekary Śląskie	Piekary Śląskie	-----
Płock	Płock (Plock, Plotzk, Plozk)	-----
Poznań	Poznań/Posen	Poznań (Posen)

3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim

nazwa polska	nazwa polska w języku niemieckim	
	strona www miasta w j. niem.	strona www.poland.gov.pl
Przemyśl	Przemyśl	Przemyśl
Słupsk	Słupsk	-----
Sopot	Sopot/Zoppot	Sopot (Zoppot)
Sosnowiec	Sosnowitz	-----
Szczecin	Szczecin	Szczecin (Stettin)
Świdnica	Swidnica	Świdnica (Schweidnitz)
Świnoujście	Świnoujście/ Swinemünde	Świnoujście (Swinemünde)
Tarnobrzeg	Tarnobrzeg	-----
Tarnów	Tarnów/Tarnow	-----

3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim

nazwa polska	nazwa polska w języku niemieckim	
	strona www miasta w j. niem.	strona www.poland.gov.pl
Wałbrzych	Wałbrzych	-----
Warszawa	Warschau	Warszawa (Warschau)
Wieliczka	Wieliczka	Wieliczka
Zamość	Zamość	Zamość

Agenda

1. Wstęp
2. Przyszli tłumacze z pokolenia apki, czyli kilka słów o wykorzystanych źródłach
3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim
4. **Nazwy polskich województw w języku niemieckim**
5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego
 - polskich w języku niemieckim
 - niemieckich w języku polskim
6. Wnioski

4. Nazwy polskich województw w języku niemieckim

polska nazwa województwa	nazwa województwa w języku niemieckim		
	Konwent Marszałków RP	TEPIS	Auswärtiges Amt
województwo dolnośląskie	Wojewodschaft Niederschlesien	Woiwodschaft Niederschlesien	Woiwodschaft Niederschlesien
województwo kujawsko-pomorskie	Wojewodschaft Kujawien-Pommern	Woiwodschaft Kujawien-Pommern	Woiwodschaft Kujawien-Pommern
województwo lubelskie	Wojewodschaft Lublin	Woiwodschaft Lublin	Woiwodschaft Lublin
województwo lubuskie	Wojewodschaft Lebuser Land	Woiwodschaft Lebus	Woiwodschaft Lebuser Land
województwo łódzkie	Wojewodschaft Lodsch/Lodz	Woiwodschaft Lodz	Woiwodschaft Lodz

4. Nazwy województw w języku niemieckim

polska nazwa województwa	nazwa województwa w języku niemieckim		
	Konwent Marszałków RP	TEPIS	Auswärtiges Amt
województwo małopolskie	Wojewodschaft Kleinpolen	Woiwodschaft Kleinpolen	Woiwodschaft Kleinpolen
województwo mazowieckie	Wojewodschaft Masowien	Woiwodschaft Masowien	Woiwodschaft Masowien
województwo opolskie	Wojewodschaft Oppeln	Woiwodschaft Oppeln	Woiwodschaft Oppeln
województwo podkarpackie	Wojewodschaft Vorkarpaten	Woiwodschaft Vorkarpaten	Woiwodschaft Vorkarpaten

- Nazwa **Vorkarpaten** ≠ Podkarpacie.

- Podkarpacie Północne (bo tylko ta jego część leży na terytorium Polski) to wg Nowej Encyklopedii Powszechnej PWN (1997) kotlina podgórska. W atlasach i na mapach widnieje pod nazwą Pogórze Karpackie. Kraina ta leży również w Austrii i nazywa się po niemiecku: **Karpatenvorland** (a nie Vorkarpaten).

4. Nazwy województw w języku niemieckim

polska nazwa województwa	nazwa województwa w języku niemieckim		
	Konwent Marszałków RP	TEPIS	Auswärtiges Amt
województwo podlaskie	Wojewodschaft Podlachien	Woiwodschaft Podlachien	Woiwodschaft Podlachien
województwo pomorskie	Wojewodschaft Pommern	Woiwodschaft Pommern	Woiwodschaft Pommern
województwo śląskie	Wojewodschaft Schlesien	Woiwodschaft Schlesien	Woiwodschaft Schlesien
województwo świętokrzyskie	Wojewodschaft Heiligkreuz	Woiwodschaft Heiligkreuz	Woiwodschaft Heiligkreuz
województwo warmińsko-pomorskie	Wojewodschaft Ermland-Masuren	Woiwodschaft Ermland-Masuren	Woiwodschaft Ermland-Masuren

4. Nazwy województw w języku niemieckim

polska nazwa województwa	nazwa województwa w języku niemieckim		
	Konwent Marszałków RP	TEPIS	Auswärtiges Amt
województwo wielkopolskie	Wojewodschaft Großpolen	Woiwodschaft Großpolen	Woiwodschaft Großpolen
województwo zachodniopomorskie	Wojewodschaft Westpommern	Woiwodschaft Westpommern	Woiwodschaft Westpommern

Agenda

1. Wstęp
2. Przyszli tłumacze z pokolenia apki, czyli kilka słów o wykorzystanych źródłach
3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim
4. Nazwy polskich województw w języku niemieckim
5. **Nazwy jednostek podziału administracyjnego**
 - polskich w języku niemieckim
 - niemieckich w języku polskim
6. Wnioski

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

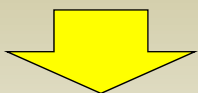
- województwa
- powiaty
- gminy

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

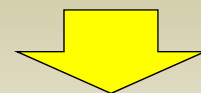
Podział administracyjny Polski

powiaty

**ziemskie
prawach**

grodzkie

miasta na

**powiatu =
powiaty**

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

gminy

wiejskie
miejskie

miejsko-wiejskie

+ miasta

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

jednostka administracyjna	województwo
Konwent Marszałków RP	Wojewodschaft
TEPIS	Woiwodschaft
MSZ	Woiwodschaft
Banaszak	Woiwodschaft
Kilian	Woiwodschaft
Liebscher/Zoll	Wojewodschaft
IATE	Woiwodschaft/Wojwodschaft
Auswärtiges Amt	Woiwodschaft
PONS	Woiwodschaft/Wojewodschaft
LEO	Woiwodschaft/Wojewodschaft

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

jednostka administracyjna	powiat
Konwent Marszałków RP	Powiat (Landkreis)
TEPIS	Landkreis
MSZ	Kreis
PWN	Kreis
Banaszak	Kreis
Kilian	-----
Liebscher/Zoll	Kreis
IATE	Kreis/Powiat
PONS	(Land)kreis
LEO	Bezirk/Kreis/Landkreis

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

jednostka administracyjna	powiat ziemski
Konwent Marszałków RP	-----
TEPIS	-----
MSZ	-----
PWN	Landkreis
Banaszak	Landkreis
Kilian	-----
Liebscher/Zoll	Landkreis
IATE	-----
PONS	Landkreis (Dt.-Poln.)
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

jednostka administracyjna	powiat grodzki/miasto na prawach powiatu
Konwent Marszałków RP	-----
TEPIS	-----
MSZ	-----
PWN	kreisfreie Stadt
Banaszak	Stadtkreis
Kilian	-----
Liebscher/Zoll	Stadt mit Rechten eines Kreises/ kreisfreie Stadt
IATE	-----
PONS	grodzki: Stadt-
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

jednostka administracyjna	gmina
Konwent Marszałków RP	Gmina (Gemeinde)
TEPIS	Gemeinde
MSZ	Gemeinde
PWN	Gemeinde
Banaszak	Gemeinde
Kilian	Gemeinde
Liebscher/Zoll	Gemeinde
IATE	Kommune
PONS	Gemeinde
LEO	Gemeinde

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

jednostka administracyjna	gmina wiejska
Konwent Marszałków RP	-----
TEPIS	-----
MSZ	-----
PWN	Dorfgemeinde
Banaszak	Landgemeinde
Kilian	-----
Liebscher/Zoll	ländliche Gemeinde
IATE	-----
PONS	Landgemeinde (Dt.-Poln.)
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

jednostka administracyjna	gmina miejsko-wiejska
Konwent Marszałków RP	-----
TEPIS	-----
MSZ	-----
PWN	-----
Banaszak	-----
Kilian	-----
Liebscher/Zoll	-----
IATE	-----
PONS	-----
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Polski

jednostka administracyjna	gmina miejska
Konwent Marszałków RP	-----
TEPIS	-----
MSZ	-----
PWN	-----
Banaszak	Stadtgemeinde
Kilian	Stadtgemeinde
Liebscher/Zoll	städtische Gemeinde
IATE	-----
PONS	-----
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

- **Bund**
- **Bundesländer**
- **(Land)kreise**
- **Gemeinden**
 - **Stadtgemeinden** (Bremen und Bremerhaven)
 - **kreisangehörige Gemeinden**
 - **kreisfreie Gemeinden**
- **Städte**
 - **kreisfreie Städte (Stadtkreise)**
 - **kreisangehörige Städte**
 - **Große Kreisstädte** (in Bayern, Baden-Württemberg, Sachsen)
 - **große selbständige Städte** (Niedersachsen)
 - **große kreisangehörige Städte** (Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz, Sachsen-Anhalt, Thüringen)
 - **Kreisstädte**
 - **Stadtstaat** (Berlin, Bremen, Hamburg)

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	Bund
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	-----
PWN	federacja, państwo związkowe
Banaszak	federacja, związek
Kilian	federacja
IATE	(Bundesstaat) państwo federalne
PONS	federacja
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	Bundesland
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	kraj związkowy (jedn. adm. pierwszego rzędu w Austrii i Niemczech)
PWN	land
Banaszak	kraj związkowy
Kilian	kraj Federacji
IATE	-----
PONS	kraj związkowy/land
LEO	kraj związkowy/land

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	(Land)kreis
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	Kreis = powiat (jedn. adm. drugiego rzędu) Landkreis = powiat ziemski (jedn. adm. drugiego rzędu)
PWN	Kreis = powiat Landkreis = powiat, okręg
Banaszak	Kreis = powiat, okręg Landkreis = powiat
Kilian	Kreis = jednostka podziału adm., odpowiednik powiatu Landkreis = powiat ziemski
IATE	Kreis = powiat
PONS	Kreis = okręg Landkreis = powiat ziemski, okręg
LEO	Kreis = powiat Landkreis = okręg, powiat

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	Gemeinde
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	gmina (jedn. adm. trzeciego rzędu)
PWN	gmina
Banaszak	gmina
Kilian	gmina
IATE	podsektor lokalny (rachunkowość, finanse)
PONS	gmina
LEO	gmina

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	Stadtgemeinde
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	-----
PWN	-----
Banaszak	-----
Kilian	gmina miejska
IATE	-----
PONS	-----
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	kreisangehörige Gemeinde
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	-----
PWN	-----
Banaszak	gmina należąca do powiatu
Kilian	gmina należąca do powiatu
IATE	-----
PONS	-----
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	kreisfreie Gemeinde
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	-----
PWN	-----
Banaszak	-----
Kilian	gmina samodzielna/ gmina nie należąca do powiatu
IATE	-----
PONS	kreisfrei - wydzielony
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	kreisfreie Stadt (Stadtkreis)
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	kreisfreie Stadt = miasto na prawach powiatu Stadtkreis = powiat miejski, miasto na prawach powiatu (jedn. adm. drugiego rzędu)
PWN	Stadtkreis = powiat grodzki albo miejski
Banaszak	kreisfreie Stadt = miasto na prawach powiatu Stadtkreis = powiat grodzki albo miejski
Kilian	kreisfreie Stadt = miasto wydzielone z powiatu Stadtkreis = powiat miejski
IATE	-----
PONS	kreisfrei - wydzielony
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	kreisangehörige Stadt
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	-----
PWN	-----
Banaszak	-----
Kilian	miasto należące do powiatu
IATE	-----
PONS	-----
LEO	-----

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	Große Kreisstadt (und Kreisstadt)
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	Kreisstadt = miasto powiatowe
PWN	Große Kreisstadt = miasto uprzywilejowane na prawach powiatu Kreisstadt = miasto powiatowe
Banaszak	Kreisstadt = miasto powiatowe
Kilian	Kreisstadt = miasto powiatowe
IATE	-----
PONS	Kreisstadt = miasto powiatowe
LEO	Kreisstadt = miasto powiatowe

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	große selbständige Stadt
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	_____
PWN	_____
Banaszak	_____
Kilian	_____
IATE	_____
PONS	_____
LEO	_____

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	große kreisangehörige Stadt
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	_____
PWN	_____
Banaszak	_____
Kilian	_____
IATE	_____
PONS	_____
LEO	_____

5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego

Podział administracyjny Niemiec

jednostka administracyjna	Stadtstaat
KSNG Zeszyt 12. Europa cz. 2	-----
PWN	miasto-państwo
Banaszak	państwo-miasto
Kilian	miasto-Kraj
IATE	-----
PONS	miasto-państwo
LEO	-----

Agenda

1. Wstęp
2. Przyszli tłumacze z pokolenia apki, czyli kilka słów owykorzystanych źródłach
3. Nazwy polskich miast w języku niemieckim
4. Nazwy polskich województw w języku niemieckim
5. Nazwy jednostek podziału administracyjnego
 - polskich w języku niemieckim
 - niemieckich w języku polskim
6. **Wnioski**

6. Wnioski

1. Konieczność jak najszybszej standaryzacji polskich i niemieckich nazw geograficznych
2. Publikacja wyników prac w Internecie
3. Zadbanie o jak najlepszą pozycję w wyszukiwarkach internetowych
4. Linki do opracowań na stronach:
 - TEPISu
 - BDÜ
 - wiodących instytutów kształcących tłumaczy w obu krajach
 - Viadriny
 - portali dla prawników: np. www.lexisnexis.pl, JuS (Juristische Schulung) <http://beck-online.beck.de>

Dziękuję za **uwagę!**

Danke für **Ihre**
Aufmerksamkeit!

Kontakt: i.jacewicz@uw.edu.pl